

omniprezent și omnipotent, nu limitat. Putem foarte bine avea mesaj în orice gen, portret sau peisaj, studii sau eseuri (mai ales!), alături de ilustrarea efortului general al țării, pentru realizarea societății multilateral dezvoltate.

Fotografia este o artă. Este deci un act de cultură și trebuie privit ca atare. Implicit, și cel ce o execută, este obligat să fie un om de cultură, nu un simplu instrument de apăsat pe declanșator. Nu facem fotografii, de dragul de a poza. Dacă sîntem artiști-fotografi, înseamnă că avem ceva de spus și acest „ceva”, îl spunem prin acest mijloc de expresie plastică, de care dispunem, fotografia.

ARTĂ ȘI PROFESIONALISM

ÎNSEMNĂRILE UNUI vizitator DE EXPOZIȚII

Ing. Iuliu Gavril Morariu

Se întîmplă citeodată. Din nefericire, nu prea des. Nu este însă prima oară și trebuie să ne bucurăm la gîndul că nu va fi nici ultima, deoarece așa se nasc uneori adevăratele consacări.

.... Un ins oarecare, duce o viață oarecare. Viață obișnuită. Liniștită: Ștearsă. El are toate șansele să îmbătrînescă în biroul acela unde-i consumă zilnic cele opt ore legale, cu cafeleuța pe colțul mesei, ascunsă după un vraf de dosare. Cu timpul își va îmbogăți, eventual, vestimentația, cu mînecuțe și ochelari, completîndu-și fizionomia cu cîteva inevitabile riduri. După ce se va remarca prin ticuri mai mult sau mai puțin enervate pentru cei din jur, încărîndu-și, va ieși la pensie sîrbătorit de colegii indiușaji și... așa mai departe.

Dar, printre sutele și miile de cazuri asemănătoare, se mai întîmplă și astfel. Într-o bună zi iată că subiectul se trezește, dînduși seama dintr-o dată, că lumea este plină de farmecul neprevăzutului, de frumusețe. Constată că viața nu se rezumă numai la repetarea mecanică a aceluiași gesturi, după un șablon, prea uzat de o îndelungată folosință cotidiană. Simte, că ceva mai puternic decît propria-i voință îl împinge, sau îl cheamă spre, pînă atunci, neexploatarea domeniului ale frumosului. Iar măruntelul satisfacții ale neînsemnatei sale vieți anterioare i se vor părea serbede. El nu va mai avea liniște, decît atunci cînd va încerca, chinîndu-se, într-un fel sau altul, să dea formă vocii aceleia pe care numai el o aude, sau imaginii pe care numai el o vede. Și dacă a încercat o dată, va încerca mereu, imboldul devenind tot mai puternic, mai dominant.

Va fi o mare schimbare, dacă nu totdeauna o mare fericire personală. În orice caz omenirea, în ceea ce are mai bun, va beneficia mai mult din existența lui ulterioară, decît ar fi cîștigat din oricîte multiple ale celei de mai înainte. Pentru omul nostru, drumul va fi însă greu, foarte greu, presărat mai degrabă cu spini decît cu trandafiri, căci mina destinului apasă pe puținii aleși.

Ori acesta pare să fi fost, pînă la un punct, și drumul în artă a lui Emanuel Pirvu, fotografii care se luptă permanent ca să-și depășească condiția.

Mai tînărul nostru confrate a renunțat cîndva la o existență suficientă și comodă, pentru a deveni profesionist, dar nu funcționar, într-o meserie în care ar fi putut de asemenea să vegeteze prosper pînă la adînci bătrînețe. Din nou însă, în pofida intereselor sale imediate, el se dedă actului gratuit, pînă la sacrificiul de sine, rupînd-o cu rutina anchilozantă, în ale cărei

*
* *
*

După vernisajul expoziției de la Ploiești, o vizitatoare m-a oprit pentru a-mi solicita sprijinul în vederea obținerii unei fotografii (un portret executat de Mircea Faria). Am întreat-o, de ce tocmai acela? Mi-a răspuns: „Nu știu! Îmi spune „ceva“; parcă e din sufletul meu. Aș vrea să-l am în casă!”

Iată dovada că fotografia, este artă! Acel „îmi spune ceva”, ar trebui să nu lipsească din lucrările noastre.

ape călduțe se complac cu rare excepții, cei mai mulți dintre tovarășii săi.

Pirvu aduce profesiei, înțelegînd prin aceasta obștea umană specializată nu suma unor deprinderi tehnologice, ceea ce prea adesea îi lipsește: spiritul creator, căutarea noului, a unor modalități personale de exprimare, strădanie de a materializa chiar inefabilul. Și mai cu seamă gestul generos, dezinteresat. Ne aflăm firește, în fața unui fenomen îmbucurător, deși rar.

Pentru aceasta este însă necesar efort, deci muncă. Și curaj. Curajul, printre altele de pildă, de a te confrunta cu publicul. Confruntare ce uneori, la adăpostul unui anonim complice, se transformă în înfruntare personală. Căci publicul este format, la urma urmei, din persoane, nu totdeauna și toate, modele de obiectivitate. Indivizi ce suportă greu manifestarea personalității la ceilalți semenii, incapabili să reziste tentației suburbane de a lovi din întuneric. Dar aceasta este soarta ineluctabilă a celui care iese în agora.

Așa s-au exprimat în legătură cu lucrările lui Pirvu păreri tendențioase, bazate pe coincidențe, evaluate superficial ca atare. Feste ale întîmplării de care nici un artist fotograf nu este ferit, fie el amator sau profesionist. S-a înșinuat astfel, din vagi asemănări, o anume lipsă de originalitate. Ar însemna însă, acordîndu-le atenție, să ne pierdem vremea culegînd pietrele aruncate de trecătorul invidios în pomul cu rod al vecinului. Nu putem totuși să nu remarcăm marea vulnerabilitate a operei de artă fotografică, specificul elaborării căreia, permite, mai multe ca în oricare din celelalte, să imiți fără să știi. Iar la sfîrșit, să lași discret ca vîna să cadă pe nevinovat. Este un mare risc, un fapt și nu o ipoteză.

Din întîmplare, expoziția lui Emanuel Pirvu poate fi apreciată și fără una sau două lucrări, incriminate, fie-mi permis s-o spun, din rea credință și nu din spirit de dreptate. Cu toate că ar fi păcat, măcar și numai pentru frumoasa lui compoziție, nudul „Brîncușiana”.

Îmi amintesc cu plăcere, că într-o vreme, nu foarte îndepărtată, ne adunam citeodată la studioul asociației pentru a discuta lucrările aduse, cînd de unul cînd de altul dintre noi. Era cam prin anul 1977, la o întîlnire dintre acelea, cînd Emanuel Pirvu ne-a arătat nudul cu pricina. Cei prezenți acolo, mai tînî încă mîntre discuția punctată de detalii tehnice, pe moment fiindu-i apreciată autorului, mai mult virtuozitatea decît talentul. Am ascultat atunci profesiunea de credință a tînărului coleg, venit cu inima deschisă să-și mărturisească în fața

noastră frământările, dezamăgirile și speranțele. Părea convins că poate contribui și el la propășirea binelui, cu condiția să reușească în a-și transmite mesajul său emoția. În privința modalităților de exprimare, își recunoștea o atracție aparte, o mai mare disponibilitate sufletească pentru eseu și peisaj, pe acestea practicându-le cu predilecție. Dar nu era sigur că făcea ce trebuie. Existau totuși semne că era pe cale să găsească soluția cea bună. Este adevărat, spunea el, că dacă „prinde” imaginea care îl impresionează, trăiește vreme îndelungată cu o senzație neplăcută de neîmplinire și că fiecare revedere a unei lucrări făcute îi trezește aceleași emoții dintii. Lui. Dar celorlalți? Era oare privitorul pregătit să recepționeze mesajul creatorului, la impactul cu imaginea? Aceasta era întrebarea, poate ușor lipsită de modestie. Aceasta și multe altele, mărturisite sau nemărturisite.

În ce măsură l-am ajutat noi, atunci sau mai târziu să-și afle răspunsurile, nu știu. Dar se vede că vremea aceea, cu întrebările și șovăielile ei, a trecut și nu în zadar. Într-un fel făcuse o promisiune și a ținut-o. Prima sa expoziție, deschisă zilele trecute, ne îndrituie să o afirmăm cu convingerea că fotograficul Pîrvu a pășit cu dreptul spre maturitatea artistică.

Lucrul acesta a devenit evident de altminteri din clipa prezentării diasonului „Circul”. O suită de diapozitive, numai culoare, mișcare și sunet. Departe de a reitera imaginile convenționale cu clowni hazlii, căței deștepți și fete bine dezvoltate, el înfățișa o abstractizare a noțiunii, a ideii de spectacol de circ. Nu făcea risipă de mijloace, coplesind printr-o protecție mamut, spectatorul. Totul dura numai câteva minute. Dar pline, Nimic nu lipsea, nimic nu prisosea. Pentru Pîrvu, o direcție promițătoare, de abordat și în viitor.

Să revenim însă la expoziție, pentru a remarca o tendință mai bine conturată aici și pe care diasonul ne lăsa cel mult să o bănuim. Îl găsim de astă dată, pe artist, preocupat, într-o serie de lucrări, de exploatare sensibilă a universului uman.

Iată „La țîrg” – o viață într-o imagine. Sfidînd ispitele tarabelor cu gustări, un țăran se grăbește să-și ducă în țîrgul de la Cîmpeni, agoniseala de-o vară. Este o scenă cu tentă patetică, la care autorul participă cu un ochi critic. Totul îl simți înduioșat involuntar. Cu simpatie nedisimulată, el înregistrează și mîndria aproape puerilă, din altă imagine de la țîrg. Dîndu-și ifose de mare proprietar, contrazise de întraga-i înfățișare, un țăran așteaptă fudul și încrezător cumpărătorii absenți.

Pentru oricine, mare sau mic, tînr sau vîrstnic, o călătorie cit de scurtă este un eveniment. Fără să acceptăm întru totul sfișietoarea nostalgie propulsată de geniul galic printr-un proverb universal, trebuie să recunoaștem totuși, că plecarea în sine atrage modificări de atitudine, de comportament, în măsură mai mare sau mai mică, caracteristice. Evidențiate individual și tipologic pe dimensiunea sensibilității fiecăruia, ele sînt responsabile pentru o întregă mitologie modernă. Atunci cînd călătorul este un copil, aria emoțională este și mai întinsă, reacția și mai spontană. Este vibrația pură a subconștientului. „Raluca” lui Emanuel Pîrvu redă – prin atmosferă, dar mai ales prin ceea ce exprimă personajul principal, o fetiță ghemuită la un loc cu bagajele, într-o sală

de așteptare – nealterată, o uimitor de bogată gamă de sentimente. Fotograficul a sesizat capacitatea copilului de a crea pentru sine, în lumea celor mari, un univers propriu. O lume pe care o duce peste tot cu sine, din care cei mari sînt firec exclusi. Deși este o ficțiune, noi o putem simți ca pe o prezență cvasimaterială. Copilul a creat-o doar prin jocul imaginației, dar meritul revine artistului, dacă poate să ne-o releveze.

Este păcat că transpunerea de pe diapozitiv atenuază intrucitva tonurile. Lucrarea cîștigînd în contrast, atmosfera pierde din intensitate.

Efectul semnalat, prezent, dar mai acut la finisarea lucrării „Masa”, face din aceasta o adevărată reușită. Echilibrată coloristic, compusă din piese puține, dar inspirat alese și îngrijit puse în scenă, fotografia impresionează prin calmul ce parcă iradiază. Ea transmite privitorilor o senzație pătrunzătoare de confort și siguranță. Elementul uman nu apare direct în cadru, dar totul sugerează prezența omului. Excelent exemplu de fotografie regizată, în care nimic nu este artificial. Se impune încă, să menționăm, o aptitudine spre utilizarea detaliului sugestiv, manifestată și în alte fotografii ale lui Pîrvu. O notă bună pentru autor la capitolul compoziție.

Dacă paleta, puțin cam încărcată, din „Culori de toamnă” ne apare doar ca un exercițiu cromatic, „Femeia de foc” și, în special, „Plute” dezvăluie un experimentator virtuos care evită cu măiestrie o posibilă alunecare spre formal.

Printre cele treizeci și cinci de exponate, „Critică” merită reținută, deoarece credem că scoate la lumină aspecte neașteptate ale procesului de creație. Aspecte ignorate poate, chiar și de autor.

Un personaj, după toate aparențele tînr, a îmbrăcat tricoul pe dos, pentru a poza, tuns chilug, cu ceafa spre privitor. Critică? Probabil, la adresa unui anumit tineret, superficial, dorindu-și să fie original cu orice preț. Titlul cam aceasta ar vrea să ne îndemne să gîndim. Dar asprimea pe care rațiunea a vrut să o impună imaginației a fost fericit contrazisă de sensibilitate, de intuiția artistului. Balanță fără greș, care pune nota justă în orice operă creatoare. Astfel încît nu pot privi „Critică” lui Pîrvu, fără să te gîndești cu simpatie la acei tineri, prea repede crescuți, ieșiți, fără voia lor, exploziv din adolescență. Neîndeminatici și adeseori dezorientați, ei cer înțelegere și ajutor de la cei vîrstnici. Oarecum rușinați de ceea ce li se pare o lipsă de bărbăție, încearcă în momente nepotrivite să braveze. Titlul apare, în această optică, o indirectă invitație la reflexie.

Se mai observă această aparentă contradicție și în alte imagini expuse, în „La ștrand”, de exemplu, pentru a aminti doar una. Este rezultatul unei anumite constrîngerii latente pe care Emanuel Pîrvu și-o impune intuiției, poate dintr-o rezervă instinctuală. Inutilă de altfel, căci a ajuns la un stadiu în care poate liniștit să-și urmeze propriile imbolduri, lăsînd liberă imaginația și, fără îndoială, cu profit.

De fapt, o expoziție își propune în mod obișnuit să fie un dialog, un schimb de idei, o verificare. Expoziția lui Emanuel Pîrvu este, pe lîngă toate acestea, demonstrația unui profesionist cîstit, ce pledează, prin propriul său exemplu, pentru îmbinarea creatoare a artei cu profesionalismul. Și care reușește.